

STICHTING P&V

*emancipatie participatie
burgerschap solidariteit*

Uitreiking van de
Burgerschapsprijs
van de Stichting P&V
2011

Donderdag 17 november 2011

FONDATION P&V

*émancipation participation
citoyenneté solidarité*

INHOUD

De Burgerschapsprijs 2011	p. 4
De Stichting P&V	p. 6
De laureaat Stéphane Hessel	p. 10
De leden van de jury	p. 15
Laudatio Rik Coolsaet	p. 16
De kunstenaar Philip Aguirre y Otegui	p. 18

Burgerschapsprijs 2011

Stéphane Hessel

DE BURGERSCHAPSPRIJS 2011

Profesoor Mark Elchardus, Voorzitter van de Stichting P&V

De Burgerschapsprijs belooft personen, verenigingen of initiatieven die op voorbeeldige wijze vorm geven aan de doelstellingen en idealen van de Stichting: ijveren voor een samenleving van actieve en geëngageerde burgers die opkomen voor het welzijn en het geluk van anderen en die meewerken aan een rechtvaardigere, tolerante en respectvollere samenleving voor iedereen.

De Stichting heeft aan een panel van personen met een verschillende achtergrond (media, politiek, economie, cultuur, sociaal werk, wetenschap) gevraagd om kandidaten voor te dragen voor de Prijs. Dit heeft een lijst met genomineerden opgeleverd, waaruit we de namen van de kandidaten selecteerden die minstens twee keer werden vermeld. Deze namen hebben we voorgelegd aan een zesentwintigkoppige jury, die in juni samenkwam om de laureaat van 2011 te selecteren.

We hebben de eer en het genoegen onze zevende Burgerschapsprijs uit te reiken aan een heel uitzonderlijk man.

Stéphane Hessel werd geboren in 1917. Hij maakte deel uit van het Franse verzet en overleefde de concentratiekampen. Hij was één van de twaalf auteurs van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens van 1948. In 2010 publiceerde hij 'Neem het niet!', een boekje van 32 pagina's waarvan er wereldwijd meer dan drie miljoen exemplaren werden verkocht. Hierin vergelijkt hij ons huidige tijdperk met de situatie van het verzet tegen het fascistische geweld. En hoewel de historische context uiteraard anders is, toont hij aan dat er nog heel veel wantoestanden bestaan die we aan de kaak moeten stellen, zoals de groeiende kloof tussen rijk en arm, de toestand van onze planeet, de problemen van immigranten, de dictatuur van de financiële markten, enzovoort. Hessel pleit ook voor een oplossing van het Israëlisch-Palestijns conflict en zoomt in op ecologie, bescherming van het milieu en duurzame ontwikkeling. Neem het niet! (Indignez-vous !) is een oproep aan onze jongeren om hun stem te verheffen. In het verlengde van dit werk verschijnt in 2011 Doe er iets aan! (Engagez-vous !), een oproep tot engagement.

Burgerschapsprijs 2011

Hessel is een onuitputtelijke bron van inspiratie voor de jeugd. We peilden bij de voorzitters van de jongerenorganisaties van de verschillende Belgische politieke partijen naar hun mening over de bestseller van Stéphane Hessel en legden hun reacties vast op film. Zo vernamen we welke verontwaardiging er vandaag bij de jongeren leeft en wat hun visie is op de problemen waarmee ze worden geconfronteerd.

Rik Coolsaet, Belgisch politicoloog en hoogleraar politieke wetenschappen aan de Universiteit van Gent en aan het Egmont-Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen te Brussel zal het laudatio uitspreken van Stéphane Hessel.

Dit jaar hebben we aan de Antwerpse beeldhouwer Philip Aguirre y Otegui gevraagd om het kunstwerk te creëren dat symbool staat voor de Burgerschapsprijs en dat aan onze laureaat zal worden overhandigd.

Stéphane Hessel vervult een voorbeeldfunctie. Hij mobiliseert massa's mensen en in de eerste plaats jongeren. De strijd die Hessel voert, heeft de Stichting P&V en de jury van de Burgerschapsprijs ervan overtuigd om dit jaar in het teken te stellen van zijn waarden, zijn engagement en in de eerste plaats van de mogelijkheid die burgers hebben om een einde te maken aan onrechtvaardigheid, om problemen op te lossen en de wereld te veranderen.

Mark Elchardus is hoogleraar sociologie en voorzitter van de werkgroep sociologie aan de VUB. Naast zijn academische carrière is hij actief als voorzitter van het Nationaal Verbond van Socialistische Mutualiteiten en van de Stichting P&V.

DE STICHTING P&V

De Verzekeringsgroep P&V, die is ontstaan uit de coöperatieve beweging, richt in het jaar 2000 de Stichting P&V op en is er de hoofdsponsor van. De Stichting werkt in totale onafhankelijkheid en heeft zich tot taak gesteld de sociale uitsluiting van de jongeren te bestrijden.

Uitgaande van de voornaamste waarden van de sociale economie, legt de Stichting de nadruk op actieve participatie, zelfstandigheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid van de jongeren. In 2006 werd de Stichting P&V erkend als Stichting van openbaar nut.

Een Stichting in dienst van de jongeren!

De Stichting P&V heeft de strijd tegen de uitsluiting van de jongeren tot haar speerpunt gemaakt. Ze wil jongeren begeleiden in de verschillende aspecten van het maatschappelijk leven. Door hen de nodige kansen te geven en ze actief te betrekken, helpt ze hen om hun leven zelf in handen te nemen.

Het doel van de Stichting P&V is dus de jongeren een hele reeks middelen te verstrekken die hun talenten en overtuigingen aanspreken. Ze wil jongeren aanzetten tot solidariteit, hun burgerzin ontwikkelen door hen te helpen hun ideeën uit te drukken, samen te werken en elkaar te respecteren, en tevens hun verantwoordelijkheidszin aan te scherpen. Omdat jongeren de volwassenen van morgen zijn, streeft de Stichting P&V ernaar hun kansen op ontplooiing te verhogen via projecten die zij zelf uitkiezen en waar ze actief aan deelnemen.

Hoe zien jongeren hun toekomst? GO 2030!

Het project «GO 2030!» werd in 2010 gelanceerd om de zin voor expressie, creativiteit, kritische reflectie en sociale verantwoordelijkheid bij jongeren aan te wakkeren. Het project peilde naar hun angsten, verwachtingen, plannen en visies voor de toekomst. Meer dan honderd jongeren tussen de

STICHTING P&V

*emancipatie participatie
burgerschap solidariteit*

7

16 en 26 jaar hebben geantwoord op de vraag: «Hoe zie ik mijn wereld in 2030?». Hun toekomstvisies staan op de site www.go2030.be.

Een jongerenjury selecteerde hieruit twee laureaten. Hun synopsis vormt de basis voor een grootse artistieke coproductie tussen jongeren en professionele artiesten. Het Franstalige scenario zal in januari 2012 vorm krijgen in «To Get Earth», een artistiek cultuur- en genre-overschrijvend parcours in het hart van Luik.

Het Vlaamse synopsis snijdt 5 thema's aan: vrije tijd, woonomstandigheden, onderwijs, gezondheid en relaties in 2030. De «Future Formers» zijn jongeren en artiesten uit vijf Limburgse steden die elk een installatie met beeld en geluid hebben gecreëerd die kan worden vervoerd op een vespa met drie wielen. Deze vijf creaties zullen in 2012 samen te zien zijn in een tentoonstelling.

Over de ontstaansgeschiedenis van deze kunstwerken werd een filmreportage gedraaid waarin de deelnemers over hun ervaringen vertellen.

Integratie van jonge laaggeschoolden en werklozen

De Stichting P&V strijdt tegen de uitsluiting van jongeren. Vele Belgische en internationale researchers zijn tot de conclusie gekomen dat het gebrek aan competenties, diploma's en werk belangrijke oorzaken zijn van uitsluiting en uiteindelijk zelfs van verstoting uit de maatschappij. Voortijdig schoolverlaten, onderkwalificering en werkloosheid bij jongeren maken de overgangperiode tussen onderwijs en werk steeds groter. Dit is een groot maatschappelijk probleem voor Europa en België, in het bijzonder in bepaalde regio's, in de grote steden en bij een aantal minderheidsgroepen. Daarom wil de Stichting P&V zich in haar volgende Research-Actie project over deze problematiek buigen. In een eerste fase zouden de meest recente en pertinente wetenschappelijke bevindingen worden gepubliceerd en zouden auteurs, politieke gezagsdragers en specialisten worden samengebracht om in ons land voor deze groep van jongeren oplossingen uit te werken.

Een Burgerschapsprijs met oog voor waarden

Om haar ideaal van burgerzin te benadrukken en er meer weerklank aan te geven, organiseert de Stichting P&V jaarlijks haar Burgerschapsprijs. Deze wordt uitgereikt aan Belgische of buitenlandse personen, initiatieven of organisaties die op voorbeeldige wijze hebben bijgedragen tot een open, democratische en verdraagzame samenleving.

- Fadéla Amara (Ni Putes Ni Soumises) en Job Cohen (burgemeester van Amsterdam) waren de eersten die in 2005 de Burgerschapsprijs in ontvangst mochten nemen.
- In 2006 waren de laureaten de zanger, schrijver en beeldend kunstenaar Wannes Van de Velde en het regisseursduo Jean-Pierre en Luc Dardenne.
- De Senegalese mensenrechtenactiviste Khady Koita, voorzitter van het Europees netwerk voor de afschaffing van de vrouwelijke genitale vermindering, ontving de prijs in 2007.
- In 2008 waren twee dames laureaat: Jeanne Devos, oprichtster van de National Domestic Workers' Movement (NDWM) en Simone Süsskind, voorzitter van Actions dans la Méditerranée.
- In 2009 zagen twee Belgische organisaties zich beloond voor hun inspanningen ter bevordering van de interculturele dialoog en de sensibilisering van burgerzin: Kif Kif en Les Territoires de la Mémoire.
- In 2010 koos de jury alweer voor een duo, dat werd beloond voor zijn inspanningen voor de reïntegratie van gedetineerden. Jacqueline Rousseau richtte in 1981 Adeppi (Atelier d'Education Permanente pour Personnes Incarcérées) op en Guido Verschuere leidt al 30 jaar lang de gevangenis van Leuven op een bijzonder humane manier toewijding voor zijn gedetineerden.

Een Europees netwerk van stichtingen van de sociale economie

Om haar acties een Europese dimensie te geven, heeft de Stichting P&V zich aangesloten bij de Europese Pool van de Stichtingen van de Sociale Economie (PEFONDES) die sinds 1999 stichtingen verenigt die een sociale verandering binnen de Europese Unie willen teweegbrengen. PEFONDES is op zoek naar nieuwe transnationale synergieën om sociale innovatie, actief burgerschap en sociaal ondernemerschap van jongeren aan te moedigen.

De afgelopen tien jaar heeft PEFONDES tal van projecten geleid met de steun van de Europese Commissie, zowel op het vlak van economische en sociale integratie van jongeren als op het vlak van de interculturele dialoog. In 2011 reikt PEFONDES zijn eerste Europese Prijs uit "Voor de tewerkstelling van jongeren in de Sociale Economie". Deze Prijs is een beloning voor ondernemersinitiatieven in de Europese economie door en voor jongeren. Eén van de laureaten is PLOT.form, een project van drie jonge Belgen. Ze bedachten een interactief spelprogramma voor NGO's die fondsen willen werven.

DE LAUREAAT

Stéphane Hessel

Het verleden geheeld

Gesprek met Thibault Roland

Stéphane Hessel, staat symbool voor het geheelde verleden. Een man uit de jaren van de "verlichting" (die van een mooie kindertijd in het gezelschap van Walter Benjamin of Aldous Huxley), een man van de loopgraven, van de vernietigingskampen, van de massagraven, Hessel heeft nooit afgehaakt. Als een kameleon hult hij zich in de kleuren van zijn tijd en probeert die tot rede te brengen.

Terwijl de gruwel van 40-45 hem hadden kunnen ondermijnen, hem gevangen houden in de zwaarmoedigheid die zo pijnlijk werd beschreven door Primo Lévi, is Hessel steeds vooruitgegaan. Na zijn ontsnapping uit het concentratiekamp Bergen-Belsen, kiest Hessel voor de diplomatie en de Verenigde Naties. In alle discretie schrijft hij mee aan een fundamentele tekst van onze geschiedenis, een kerntekst van de mensheid: de universele verklaring van de rechten van de mens, die in 1948 in het Palais Chaillot te Parijs werd ondertekend.

Van dan af doorkruist hij de hele wereld. Van Brazzaville, over Saigon, tot Algiers, overal waar hij komt tracht Hessel de menselijke waardigheid meer plaats te geven. Tijdens de Giscardjaren wordt Stéphane Hessel in 1977 benoemd tot ambassadeur voor Frankrijk bij de Verenigde Naties.

Hij bekleedt talloze staatsfuncties maar laat niet na zich te mengen in de Franse politiek; zelfs degenen die hem indertijd aangesteld en gelauwerd hadden, moeten het ontgelden. Zo komt Hessel in 1996 in de schijnwerpers te staan, met zijn verontwaardiging in de zaak van de illegalen. Later zal hij nog vaak zijn engagementen laten primeren op zijn topfuncties.

Net toen iedereen dacht dat hij van het voorplan was verdwenen, treedt Hessel opnieuw in de schijnwerpers, naar aanleiding van een werkje dat in 2010 wordt gepubliceerd. "Indignez-vous" ("Neem het niet!") spoort de jongeren aan om weerwerk te leveren, overal waar de democratische waarden worden vertrappeld of zelfs maar in het gedrang komen. Het boekje wordt een ware bestseller; meer dan drie miljoen exemplaren gaan over de

Burgerschapsprijs 2011

Stéphane Hessel

Stéphane Hessel werd geboren in Duitsland, maar draagt Frankrijk in zijn hart (vandaar zijn beslissing op twintigjarige leeftijd om zich tot Fransman te laten naturaliseren). Hessel zag in 1917 het levenslicht in Berlijn. De kaart van Europa stond al vroeg getekend in de palm van zijn hand. Net als Robert Schuman en Jean Monnet, werd Stéphane Hessel in zijn kindertijd heen en weer geslingerd tussen Frankrijk en Duitsland, totdat de oorlog begon. Zijn leven lang blijft Hessel hierdoor getekend, getuige hiervan zijn Europese engagement.

Stéphane Hessel © ImageGlobe

Na zijn jonge jaren te hebben doorgebracht in Frankrijk en Duitsland, gaat Stéphane Hessel naar Parijs om er hogere studies aan te vatten aan de Ecole libre des sciences politiques, na een tussenstop in de London School of Economics. Toen in Duitsland het tij begon te keren, meldde Stéphane Hessel zich in 1940 als verzetsstrijder van het eerste uur. In datzelfde jaar werd Hessel gevangen genomen, maar hij slaagt erin te ontsnappen en vervoegt het verzetsleger van generaal De Gaulle in Londen. Tijdens de lange oorlogsjaren werkt Hessel als verbindingsofficier, maar op missie in Frankrijk valt hij opnieuw in de klauwen van de Gestapo. Hierop volgt een ware "marteltocht" tussen de kampen van Buchenwald, Dora en Bergen-Belsen, waar hij kan ontsnappen.

Na jaren van nationaal isolement heeft Hessel zich zijn verdere leven ingezet om de blik van de natie te verruimen naar Europa en naar heel de wereld. Zo schreef hij als Frans en internationaal diplomaat onder andere mee aan de "universele verklaring van de rechten van de mens" van 1948.

Als medewerker van de grote tenoren van de politieke scène en in navolging van Mendès France of van Rocard weigert Stéphane Hessel om zijn vrijheid van gedachte te ruilen tegen politieke roem. Zijn uitspraken vonden weerklank in verschillende conflicten tussen Israël en andere naties (Palestina, Libanon). Ondanks zijn Joodse afkomst deinsde Hessel er niet voor terug om de Israëlische politici meermaals op de vingers te tikken.

Op nationaal vlak nam Hessel het onder andere op voor de beweging van de illegalen in 2008 of steunt hij de "duurzame" kandidatuur van Nicolas Hulot bij de Franse groenen in 2011.

*In 2010 publiceert schrijver en essayist Hessel het scherpe pamflet *Neem het niet!* (in 2011 gevolgd door *Doe er iets aan!*). Hierin stelt hij vanuit historische context de kwalen van onze moderne tijd aan de kaak en zoomt hierbij in op de armoede en de arrogantie van de "financiële markten". Op zijn drieënnegentigste blijft Stéphane Hessel een eminent pionier.*

toonbank. Het verscheen in oktober vorig jaar en dus nog voor de gebeurtenissen van de Arabische lente, in Egypte, Tunesië en Libië.

Ofschoon Stéphane Hessel blijft benadrukken dat zijn werk niets opzienbarends zegt, is het wel duidelijk dat het hier om een belangrijk en memorabel statement gaat.

Toevallig of niet, maar de publicatie van « Neem het niet ! » kwam er slechts enkele maanden voor het begin van de Arabische lente. Had u, eerder dan anderen, aangevoeld dat er een nieuwe wind begon te waaien of denkt u dat dit werk de Arabische jongeren tot de opstand heeft aangezet?

Luister, mijn boek lag in oktober vorig jaar (2010) in de boekhandel. En dat is een loutere samenloop van omstandigheden. Ik had niet alle parameters van de publicatie in de hand. Het had evengoed vroeger of later kunnen uitkomen. Het gaat dus niet op om me van ver of dichtbij bij de initiatiefnemers van de Arabische revoluties te willen onderbrengen. Maar ik denk wel dat mijn boek, eens de revolutionaire machine op gang gebracht, eens de bres geslagen en de zaken aan het rollen gegaan, op bescheiden wijze nuttig kan zijn geweest. Ik zou het dan ook eerder zien als een steun, een toeverlaat in moeilijke tijden, dan als een motor van de revolutie.

Naast het ontegensprekelijke verkoopsucces dat nog steeds doorgaat (het werk staat nog altijd in de bestsellerlijsten), verwijt de intellectuele kritiek u dat u van alle hout pijlen maakt, dat u voor alles en nog wat oproept tot verontwaardiging. Waar trekt u de streep, de « cursor » van de woede ?

Degenen die mijn boek gelezen hebben en er dus met kennis van zaken over spreken, weten dat de grenzen van de verontwaardiging er duidelijk in vermeld staan. Die is voor mij alleen geldig en verdedigbaar wanneer de waarden van de democratie met de voeten worden getreden.

Al moet men het wel eerst eens worden over het begrip democratie en de waarden die u eraan verbindt. Het is wellicht een cliché, maar voor een liberaal is vrijheid het belangrijkste. Voor de sociaal-democraat zal eerder de gelijkheid primeren.

Daarom verwijs ik duidelijk naar de waarden en het programma van de Nationale Raad van het Verzet. Dit bevatte politieke maatregelen (algemeen kiesrecht, persvrijheid), economische maatregelen (nationalisaties van bepaalde goederen) en sociale maatregelen (syndicalisme, lonen). Indien we tegenwoordig niet in staat zijn het programmatisch erfgoed van die verzetsstrijders na te komen, welja, dan mogen we ons terecht verontwaardigen.

Op gevaar af moraalpolitiek te bedrijven, zoals men u ook heeft verweten?

Indien men mij verwijt morele beginselen en politiek met elkaar te willen mengen, kan ik het slechts beamen, en wil ik me daar ook niet aan onttrekken. Ik sta volledig achter het idee dat een politiek zonder morele omkleeding niets meer is dan een politiek skelet, dat niet lang meer zal standhouden.

Riskeert u ook niet, door te verwijzen naar de nationale raad van het verzet, de kwellingen van een afgesloten verleden, op onze huidige samenleving te plakken? Iedereen weet dat u onze huidige tijd niet wil vergelijken met die van de loopgraven, maar vreest u niet de jongere generaties op een dwaalspoor te brengen?

Door te herinneren aan de waarden van het verzet moeten we de jeugd ervoor behoeden in onverschilligheid te vervallen. Al te vaak geraken de jongeren ontmoedigd nog voor de strijd is begonnen. Natuurlijk is het tegenwoordige Frankrijk geen kopie noch een afspiegeling van het

Burgerschapsprijs 2011

Frankrijk van 40-45. Dat neemt niet weg dat hier en elders fundamentele waarden nog met de voeten worden getreden. Men hoeft daarom niet altijd naar het verleden te verwijzen. Het volstaat de « universele verklaring van de rechten van de mens » erop na te lezen, om in te zien dat niet alle staten die ze hebben ondertekend en bekrachtigd, ze ook integraal toepassen.

U wekt de indruk een vaderlijke rol te willen vervullen en de jongeren tot uw erfgenamen te willen maken.

Natuurlijk moet men iets nalaten. Sommige waarden hebben een beladen verleden, bestaan of, juister gezegd, hebben hun bestaansrecht na lange strijd verworven. Opdat de jongeren hun samenleving kunnen opbouwen, kunnen vooruitgaan, moeten ze die nalatenschap bewaren of, eventueel, zich verantwoorden...

DE LEDEN VAN DE JURY

15

Frédéric BOVESSE	Ombudsman - Waalse Gewest
Laurence BOVY	Kabinetschef - Minister Onckelinx
Jean DE BRUEKER	Adjunct-secretaris-generaal - Centre d'Action Laïque
Benoît DERENNE	Directeur - Stichting voor Toekomstige Generaties
Jozef DE WITTE	Directeur - Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding
Naima CHARKAOUI	Directrice - Forum van Etnisch-culturele Minderheden
Mark ELCHARDUS	Voorzitter - Stichting P&V
Jan GOOSSENS	Directeur - KVS
Kristine KLOECK	Directrice - Child Focus
Claire LUYTEN	Medewerkster - Federatie van organisaties voor Volksontwikkelingswerk
Philippe MARCHAL	Adjunct-Directeur - Les Territoires de la Mémoire
Christine MAHY	Algemeen secretaris - Netwerk Armoedebestrijding
Guy PEETERS	Algemeen secretaris NVSM
Guy REDIG	Adviseur - Vlaamse regering
Marnic SPELTDOORN	Gedelegeerd bestuurder - Stichting P&V
Julien VAN GEERTSOM	Voorzitter - POD Maatschappelijke integratie
Hubert VAN HUMBEEK	Senior writer - Knack
Frank VAN MASSENHOVE	Voorzitter - FOD Sociale Zekerheid
Benoît VANDERMEERSCH	Voorzitter - Ligue des droits de l'Homme
Jos VANDER VELPEN	Voorzitter - Liga voor Mensenrechten
Hilde VERNAILLEN	Voorzitter van het Directiecomité - P&V Groep
Martin WILLEMS	Lid van het Directiecomité - P&V Groep
Bernadette WYNANTS	Voorzitter van de Raad van Bestuur - RTBF
Mirjam ZOMERSZTAJN	Directrice - Een brug tussen twee werelden - De Munt

LAUDATIO

Rik Coolsaet

Stéphane Hessel, 94 jaar; weerstander en krijgsgevangene in Buchenwald, medeauteur van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, voormalig ambassadeur bij de Verenigde Naties en grand commis de l'Etat, schrijver, dichter – en geëngageerd militant. Onverschilligheid – “laissez aller & laissez passer,” naar de woorden van Stéphane Hessel – vormt in zijn ogen de grootste bedreiging in de tijd van heden. Vorige maand schreef een jonge Amerikaanse betoger in New York precies diezelfde boodschap op een bord dat hij in de lucht stak: *“Dear 1 %, we fell asleep for a while. Just woke up. Sincerely, the 99 %.”*

Wie oud genoeg is om zich Mei 68 te herinneren, is gefraspeerd door de gelijkenissen. Tien jaar later blikte Jean-Claude Guillebaud in Le Monde terug op dat woelige jaar. Mei 68, zo besefte hij, maakte deel uit van ‘un frémissement bizarre qui courait la planète’, een wereldwijde rilling, met het ras-le-bol, het verlangen naar een betere samenleving en verontwaardiging als rode draden.

Verontwaardigd is Hessel overduidelijk als hij het heeft over ongelijkheid. Twintig jaar terug stelde Jacques Delors retorische vraag: ‘Kan onze samenleving twintig procent uitgestotenen, een middenklasse van zeventig procent en tien procent geprivilegieerden accepteren?’ Zo zien onze samenlevingen er heden ten dage uit. Een kleine minderheid is obsceen rijk, een zeer grote middenklasse heeft het materieel goed, en een kleine vierde wereld – een gepolijst woord voor de ‘onderklasse’ – valt buiten de boot.

De ‘tevreden meerderheid’, naar de woorden van John Galbraith, worstelt echter met twee zeer uiteenlopende gevoelens. De bezorgdheid om de dag van morgen en de ongerustheid om te verliezen wat men heeft, leidt gemakkelijk tot verzuring en hyperegoïsme. Het grote aantal stemmen voor een antimigrantenpartij in de welgestelde wijken rond Antwerpen waar mijlenver geen migrant te bespeuren valt, vindt hierin zijn oorsprong. Het hippe en welvarende Barcelona wil niet langer betalen voor Madrid, de vergane glorie van Spanje. De Lega Nord in het even welvarende Noord-Italië wil niet langer de last van het armere Zuid-Italiaanse Mezzogiorno torsen.

Het is de revolte van de rijke stadsgewesten in Europa, die steeds minder willen bijdragen aan de nationale solidariteit – en de rijke lidstaten die hun geld terug willen. Dit egoïsme van de welgestelden is één gevoel.

Maar er is ook nog een ander gevoel dat leeft in onze middenklasse, zo weten we intussen uit onderzoek. Grote meerderheden verlangen naar een samenleving met een grote gemeenschapszin, een warme en meer solidaire samenleving. En het draagvlak voor solidariteit is veel groter, ook in Vlaanderen, dan velen vermoeden, zo blijkt. Mensen zijn helemaal niet te vinden voor een systeem waarbij het ieder-voor-zich-principe de bovenhand haalt. Of het nu internationaal of nationaal is, grote meerderheden in Vlaanderen zijn bereid tot solidariteit, menen dat de sterkste schouders ook de zwaarste lasten moeten dragen, dat rijke regio's arme regio's moeten steunen en werkenden werklozen. Het zijn die mensen die achter Anna Hazare staan, in tenten kamperen in Israël en betogen in onze straten. Een dwarsdoorsnede van de middenklasse. Aan dat gevoel geeft 'Indignez-vous !' het woord.

Rik Coolsaet is hoogleraar in internationale betrekkingen aan de Universiteit Gent. Hij is voorzitter van de Vakgroep Politieke Wetenschappen. Hij is ook Senior Associate Fellow aan het Egmont Instituut (Koninklijk Instituut voor Internationale Betrekkingen) in Brussel.

DE KUNSTENAAAR

Philip Aguirre y Otegui

“Ik blijf zoeken naar intense beelden die zowel een zekere schoonheid in zich dragen als een verhaal over de wereld te vertellen hebben.”

Al van in het begin van de jaren 80 onderscheidt Philip Aguirre zich van de artistieke en conceptuele stromingen van zijn tijd. Hij interesseert zich voor de klassieke kunst, de modernisten en de kubisten en vervolgens ook voor andere culturen, meer bepaald voor Afrikaanse kunst. Over zijn werken zegt hij het volgende: *“Verwijzingen naar het kubisme, de Griekse kunst of een barokke beeldtaal zijn herkenbaar maar probeer ik in een persoonlijke stijl te absorberen... Schoonheid is in mijn ogen niet braaf of lieflijk. Echte schoonheid moet ook de wreedheid van het leven in zich dragen. Daarom streef ik een soort poëzie na die niet abstract is maar integendeel elementen uit de wereld leesbaar wil maken.”*

Philip Aguirre is hoofdzakelijk een beeldhouwer, maar ook schilder, etsen en installatiekunstenaar en werkt graag met aarde, gips, cement, brons en epoxy die hij meestal met een patina bedekt.

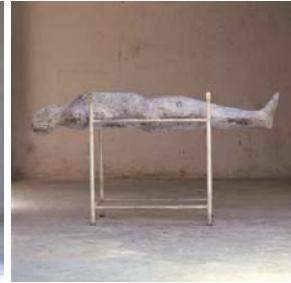
Het zijn de menselijke figuur en recent het landschap die hem het meest inspireren. *“In mijn beelden worden de persoonlijke trekken geabstraheerd en worden sociale thema's verbonden met de universele mensidee...”*

Rond 1990 verwerkt Aguirre voorwerpen in zijn composities.

Bovenop zijn zoeken en vormenspel komt de behoefte aan ideologische inhoud. De “communicatie” wordt steeds belangrijker; de voorwerpen (vaak recipiënten) die hij in zijn beelden verwerkt, de architecturale vormen, de landschappen die zijn ingegeven door zijn reizen of door de haven van Antwerpen, bevatten en brengen een boodschap over: Hij is gevoelig voor de problematiek van het water; de immigratie, extreemrechts, sociale onrechtvaardigheid, armoede...., hij laat zich leiden door beelden uit de actualiteit: personen in geweldsituaties, mensen op de vlucht, demonstraties, enz., en door concrete kwesties, zoals het Israëliisch-Palestijns conflict, of jonge migranten die in een gammele boot de oversteek naar Europa wagen, op zoek naar een beter leven. *“In elke sculptuur probeer ik dezelfde intensiteit te bereiken als op de foto's waarvan ik me inspireer en probeer ik ze te overstijgen, het thema universeel te maken”.*

© foto: Koen de Waal

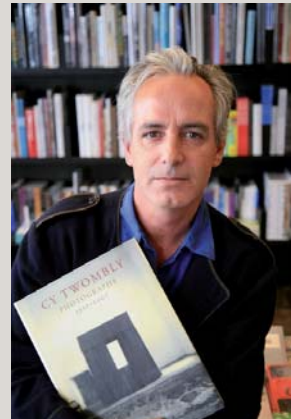
De laatste jaren legt hij zich meer op het landschap toe, maar landschappen die door de mens zijn herschapen en bewoond. *“Het landschap niet puur als natuurgegeven, maar ook het lichaam als landschap en het landschap als architecturale constructie... Ik beschouw mijn recente composities als een soort ideale, maar soms ook apocalyptische landschappen... In mijn werk vindt men geen ongerepte natuuruitsneden, het zijn door de mens gemaakte, geconstrueerde landschappen, met muren, gebouwen, etc.”*

Over de opdrachten voor monumentale werken en installaties die hij voor publieke ruimten realiseert, zegt de kunstenaar *“Het is een verantwoordelijkheid waarbij ik ook een zekere maatschappijkritische rol wil opnemen”*

De kunst van Philip Aguirre is, ofschoon altijd coherent en persoonlijk, in constante evolutie en steeds meer politiek en humanistisch geëngageerd.

De citaten zijn ontleend aan Philip Aguirre y Otegui – Sculptures – 1985–2007, Mercatorfonds, 2008

Philip Aguirre y Otegui, een internationaal bekend beeldhouwer, is in 1961 in Antwerpen geboren, waar hij nog steeds woont. Hij studeerde aan de Academie voor Schone Kunsten in Antwerpen en onderwijst aan het Sint-Lukasinstituut te Gent. Zijn talrijke reizen en verblijven, eerst in Rome, Firenze en Spanje, nadien in Afrika en Latijns-Amerika, hebben hem sterk beïnvloed. Hij neemt geregeld deel aan individuele of groepstentoonstellingen, zowel in België als in het buitenland. Verschillende van zijn werken behoren tot belangrijke collecties. Sommige zijn in openbare ruimten opgesteld. Hij wordt vertegenwoordigd door de Antwerpse galerij Van de Weghe. In 2009 heeft het Mercatorfonds een publicatie aan hem gewijd. Op dit ogenblik werkt hij aan beelden voor de Kazern Dossin, Memoriaal Museum en documentatiecentrum over Holocaust en Mensenrechten in Mechelen.

STICHTING P&V

*emancipatie participatie
burgerschap solidariteit*

Deze publicatie werd uitgegeven door de Stichting P&V, ter gelegenheid van de uitreiking van de Burgerschapsprijs 2011

Coördinatie:

Marnic Speltdoorn en
Sabine Verhelst

Redactie:

Rik Coolsaet, Mark Elchardus,
Thibaut Roland en Sabine Verhelst

Lay-out:

Marijke Van de Voorde

Brussel
17 november 2011

Stichting P&V
Koningsstraat 151
1210 Brussel
Tel. : 02/250 91 24
E-mail : stichting@pv.be

www.stichtingpv.be

